

Warszawa, dnia 9 maja 2017 r.

DSO.SWA.571.3930.2017.LMD

Pan

[...]

[...][@gmail.com](mailto:[...]@gmail.com)

Szanowny Panie,

odpowiadając na skargę dotyczącą *zaniedbań oraz nienależytego wykonywania przez Urząd Komisji Nadzoru Finansowego obowiązków określonych w ustawie - Prawo bankowe* Departament Spraw Obywatelskich informuje, że na podstawie wyjaśnień uzyskanych z KNF skarga została uznana za bezzasadną.

Pan [...] (dalej skarżący) zarzucił KNF zaniedbania oraz nienależyte wykonywanie obowiązków związanych z realizacją czynności określonych w art. 133 ust. 2 pkt 3 ustawy Prawo bankowe, tj. badania zgodności udzielanych kredytów i pożyczek z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa oraz niepodjęcie środków nadzorczych określonych w art. 138 ust. 3 tejże ustawy. Jednocześnie strona skarżąca zarzuca nierealizowanie celu nadzoru określonego w art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo bankowe, tj. zapewnienia zgodności działalności banków z przepisami ustawy Prawo bankowe. Zarzuty te strona skarżąca wywodzi z zastrzeżeń odnośnie:

1. uznania za wadliwe postanowień umów kredytów w zakresie zasad indeksowania - denominowania do walut obcych;
2. uznania kredytów indeksowanych/denominowanych do walut obcych za niezgodne z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe.

Należy wskazać, iż w swojej skardze zawarł Pan tezę, że banki wykonują umowy kredytowe

waloryzowane/indeksowane/denominowane do waluty obcej z naruszeniem art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, przy czym nie precyzuje na czym to naruszenie ma polegać. Z przedstawionej przez stronę skarżącą informacji należy się domyślać, że ta niezgodność z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe wynika z faktu, że kredytobiorca ponosi dodatkowy koszt kredytu związany ze stosowaniem tzw. spreadu walutowego z tabeli kursowej banku.

Artykuł 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe stanowi, że przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Jest to definicja kredytu i dlatego też trudno dokonywać oceny działalności banku w zgodności lub niezgodności z tym przepisem. O wiele bardziej istotnym zagadnieniem jest kwestia badania zgodności działalności banku z przepisami ust. 2 ww. artykułu, który wymienia istotne elementy umowy kredytu bankowego, przy czym katalog elementów umowy pozostaje otwarty poprzez użycie sformułowania „w szczególności”.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy;
 - 2) kwotę i walutę kredytu;
 - 3) cel, na który kredyt został udzielony;
 - 4) zasady i termin spłaty kredytu;
 - 4a) w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu;
 - 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany;
 - 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu;
 - 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu;
 - 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych;
 - 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje;
- warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Zgodnie z wyjaśnieniami KNF należy wskazać, iż literatura w tym względzie wyraża następujący pogląd: „w art. 69 ust. 2 pr. bank. sformułowano katalog niezbędnych elementów treści umowy kredytu, ale nie wszystkie z nich mają jednoznacznie obligatoryjny charakter. Niniejszy katalog nie jest ponadto katalogiem zamkniętym, ponieważ wyliczenie elementów treści umowy kredytu poprzedzono zwrotem "w szczególności". Banki mogą zatem - w ramach oferty dotyczącej kredytów - proponować zamieszczanie w umowach kredytu innych, tj. dodatkowych, elementów treści umowy kredytu. Wymienione natomiast w komentowanym przepisie ustawy elementy treści umowy kredytu powinny być co do zasady zamieszczane w każdej umowie i stanowić w ten sposób swoisty standard, poza tymi elementami treści, którym ustawodawca przypisuje cechę fakultatywności, np. wysokość prowizji dla banku. W takim przypadku zamieszczenie fakultatywnych elementów treści umowy kredytu w konkretnej umowie będzie zależało od woli stron umowy.” (Ofiarski Z., Prawo bankowe. Komentarz, komentarz do art. 69 ustawy Prawo bankowe, LEX, 2013).

W ocenie KNF badanie zgodności działania banku z przepisami art. 69 ust. 2 ustawy Prawo bankowe sprowadzać się może do zweryfikowania, czy wzorce umowne kredytu zawierają wszystkie niezbędne elementy wymienione w tym przepisie. Natomiast dyskusyjny może pozostać stopień szczegółowości weryfikacji przez KNF takich wzorców umów. Należy przy tym pamiętać o treści art. 138 ust. 7 wskazanej ustawy, zgodnie z którym środki podejmowane w ramach nadzoru nie mogą naruszać umów zawartych przez bank, z wyłączeniem umów:

- 1) o których mowa w art. 92a ust. 1 i 3 oraz w art. 92d;
- 2) zawartych przez bank krajowy z podmiotami działającymi w tym samym holdingu oraz umów zawartych przez bank krajowy z podmiotami, z którymi posiada bliskie powiązania, oraz umów, o których mowa w art. 6a ust. 1 i 7.

Kwestia stosowania spreadów w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska nie była wymieniona wprost (i tym samym uregulowana) w katalogu art. 69 ust. 2 ustawy Prawo bankowe do dnia 26 sierpnia 2011 r., kiedy to wszedł w życie - dodany ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 165, poz. 984) - pkt 4a w art. 69 ust. 2 ww. ustawy. Dlatego też przed dniem 26 sierpnia 2011 r. nieumieszczenie tzw. klauzuli spreadowej, lub jej umieszczenie przy dowolnej treści postanowień w tym zakresie nie powinno być traktowane jako naruszenie przez bank art. 69 ust. 2 ustawy Prawo bankowe, co nie wyklucza możliwości

kwestionowania dowolności takich postanowień lub ich braku przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: UOKIK) w kontekście niedozwolonych klauzul umownych. W tym względzie wskazano - mając na względzie wagę przedmiotowego problemu - że KNF już w I połowie 2008 r. (przypomnienia wymaga, iż KNF przejęła sprawowanie nadzoru nad rynkiem bankowym z początkiem 2008 r.) analizował kwestię prawidłowości postanowień umów kredytu w zakresie indeksowania/denominowania kredytów do walut obcych. Analiza stosowanych przez niektóre banki postanowień w tym zakresie wzbudziła wątpliwości, czy postanowienia te nie spełniają przesłanek uznania ich za niedozwolone postanowienia umowne (tzw. klauzule abuzywne). W związku z powyższym, KNF wystosowała stosowne pismo do Prezesa UOKIK, tj. organu właściwego do występowania z pozwem o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone (zgodnie z obowiązującym ówczesnie art. 479³⁸ Kodeksu postępowania cywilnego) i prowadzenia rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

W piśmie tym z dnia 26 listopada 2008 r. zwrócono uwagę Prezesa UOKIK na praktyki niektórych banków w zakresie zamieszczania w umowach kredytu budzących wątpliwości postanowień regulujących zasady ustalania przez bank kursów walut oraz przeliczania według tych kursów kwoty wypłacanego kredytu i wysokości rat kredytu, która to praktyka mogła naruszać zbiorowe interesy konsumentów. W późniejszym terminie prowadzono dalszą współpracę z Prezesem UOKIK, przekazując mu stosowne dodatkowe informacje na temat praktyki banków w tym zakresie. Efektem dalszych działań było skierowanie przez Prezesa UOKIK pozwu do sądu ochrony konkurencji i konsumentów o uznanie stosowanego przez jeden z banków postanowienia wzorca umownego za niedozwolone. Postępowanie zakończyło się wydaniem prawomocnego wyroku sądu uznającego postanowienie za niedozwolone i wpisem do prowadzonego przez Prezesa UOKIK rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod pozycją 3178. W późniejszym okresie do rejestru wpisano kolejne analogicznej treści postanowienia. Należy zwrócić uwagę, iż zgodnie z obowiązującym do dnia 16 kwietnia 2016 r. art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, może stanowić przejaw praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Organem właściwym do prowadzenia postępowań w tego typu sprawach był Prezes UOKIK.

Warto dodatkowo wskazać, iż zmiana ustawy Prawo bankowe, wprowadzająca przepis art. 69

ust. 2 pkt 4a do porządku prawnego, nastąpiła w 2011 r. Jednocześnie art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011 r., nr 165, poz. 984) stwierdza, iż w przypadku kredytów zaciągniętych przez kredytobiorcę przed dniem wejścia w życie tejże ustawy przywołany art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe ma zastosowanie w stosunku do tych kredytów, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu, która pozostała do spłacenia. Oznacza to, iż ustawodawca, nie wykluczył możliwości udzielania przez banki tego typu kredytów również przed wejściem w życie tej nowelizacji, opierając się na zasadzie swobody umów.

Jednocześnie należy poinformować, że tematyka kredytów odnoszonych do walut obcych była i jest ważnym obszarem analiz prowadzonych przez KNF. Część opracowań była ogólnodostępna, jednak w zdecydowanej większości dane te nie mogą być przekazane w trybie dostępu do informacji publicznej jako stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Należy podkreślić w tym zakresie, iż KNF na bieżąco analizuje sytuację w obszarze kredytów hipotecznych, również odnoszących się do walut obcych. W tym celu, poza informacjami zawartymi w sprawozdawczości obowiązkowej, KNF pozyskuje od podmiotów nadzorowanych informacje poza sprawozdawcze i na ich podstawie opracowuje analizy i raporty. Powyższe analizy skupiały się przede wszystkim na oszacowaniu kosztów projektowanych ustaw dotyczących portfeli walutowych oraz ogólnej sytuacji rynku kredytów mieszkaniowych. Prowadzone analizy mają w głównej mierze charakter ostrożnościowy. Badania te nie obejmowały analizy unieważnienia umów indeksowanych do walut obcych denominowanych w walutach obcych, jak również kwestii zasad ustalania spreadów. W zakresie prowadzonych analiz i dostępności danych, KNF w ramach czynności nadzorczych pozyskał szereg zestawień na temat kredytów odnoszonych do walut obcych, jednak nie w układach, które zostały wskazane m. in. w wystąpieniu strony skarżącej.

W świetle powyżej wskazanego stanu faktycznego oraz prawnego, nie można zarzucić KNF, *zaniedbań oraz nienależytego wykonania obowiązków* w tej sprawie.

Ponadto Departament wyjaśnia, iż zgodnie z art. 239 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, w przypadku gdy skarga, w wyniku jej rozpatrzenia, została uznana za bezzasadną i jej bezzasadność wykazano w odpowiedzi na skargę, a skarżący ponowił skargę bez wskazania nowych okoliczności - organ właściwy do jej rozpatrzenia może podtrzymać swoje poprzednie stanowisko z odpowiednią adnotacją w aktach sprawy - bez zawiadamiania

skarżącego.

Z poważaniem

gł. specjalista

Łukasz Dąbrowski